

ANDKE LASTELE KODUMAA

Vladimir Megre - ANASTASIA

Ukrainas asub linn nimega Harkov. Selles linnas on lastekodu. Hea lastekodu: mugavad hooned, ilus akvaarium, suur bassein. Kohalikud võimud on püüdnud ja ettevõtjad kaasa löönud. Linna rahvahariduse osakonna juhataja näitas maja ja jutustas sellest, et lastekodu lapsed käivad tavalises koolis. Ma vaatasin aknast välja. Lapsed tulid gruppides kooli tagasi. Ainult üks väike tüdruk kõndis teistest eemal.

- See on Sonja. Ta õpib esimeses klassis, - sõnas mulle direktor. Ta käib alati üksinda. Ta arvab, et teda lapsendab varsti üks juudi perekond.

- Miks juudi, ta ei meenuta juudi last, heledad juuksed, pigem on ta ukrainlanna.

- Keegi koolis ütles talle, et Sonja - see on juudi nimi, tähendab tegemist on juudiga. Sonja oli sellise rahvusega nõus ja otsustas kohe, et teda lapsendab kindlasti juudi perekond. Aga üksinda käib ta kogu aeg sellepärast, et ta arvab, et kui ta käib grupis, siis tulevased lapsevanemad võivad teda mitte märgata.

Hea lastekodu on Harkovis. Ja teistes linnades Ukrainas, Valgevenes, Venemaal on lastekodused. Ja nendes elavad lapsed. Ja olenemata sellest, kui mugavad on lastekodude hooned, unistavad lapsed ometi, et neil oleksid vanemad, perekond.

Nii astus mööda asfaltteed asjalikul sammul, hallides kingakestes, eakaaslaste grupist eraldi, väike õbluke esimese klassi õpilane Sonja. Ja unistas see lastekodulapsuke Sonja.. •

Möödus päev, teine, seejärel kuud. Sonja veel ei teadnud, et laste varjupaigad on paljudel maadel ammu olemas ja et mitte kõiki lapsi ei lapsendata. Et enamik neist on sunnitud elama ilma vanemateta. Ei lapsendatud ka Sonjat.

Kuid siiski kujunes tema elu ebastandardseks. Grupp Harkovi linnakodanikke otsustas tol ajal ehitada linnalähedase küla. Neil õnnestus saada 150 hektarit maad ja 120 perekonda, igale hektar, otsustasid rajada oma põliskodud.

Üks maatükk jäi peremehetuks, ja nad otsustasid anda selle mõnele lastekodule. Juhtus sedasi, et valik langes väikesele Sonjale. Tüdruk toodi autoga koos kasvataja Annaga tema maalpile. Kasvataja hakkas talle seletama:

- Näed sa, Sonja, siin on vaiad maasse löödud ja nende vahel on nõör. Selle nõoriga on piiratud sinu maatükk, terve hektar. Selle kinkisid sulle inimesed, kes siin kõrval võtsid samuti ühe hektari maad ja hakkavad nüüd sellele rajama aeda ja ehitama maju. Kui sa kasvad, võid samuti siia maja ehitada ja rajada aia. Sinu maa ootab sind.

Tüdruk läks nõõri juurde, puudutas seda ja küsis veelkord kasvataja käest üle:

- Tähendab, selle nõõri sees on minu maatükk ja ma võin seal teha kõike mida ise otsustan?

- Jaa, Sonjake, see maa kuulub sulle, ja ainult sina üksinda juhid kõike, mis sellel kasvab.

- Aga mis seal kasvab?

- Noh, senini, nagu näed, kasvab erinev rohi. Kuid kõrvallappidel, vaata, on inimesed juba istutanud õunapuid, pirne, ja palju teisi viljapuid, neil lähevad aiad varsti õide. Ja sina, kui sa kasvad, otsustad, mida ja kuidas oma maale istutada, et oleks kena nagu teistelgi.

Sonja ronis nõõri alt läbi oma hektarile, astus mõned sammud piki nõõri, vaatas tähelepanelikult rohtu, ja kõiki, kes seal sagisid ja siristasid. Ta kõndis oma maalapil kasvava üksiku väikese kase juurde, puudutas tema peenikest tüve. Pöördus siis kasvataja poole ja küsis millegipärast veidi erutatult:

- Aga puukene? Kaseke? Kas see on ka ainult minu oma?

-Jaa, Sonjake ka kaseke on sinu oma kuna ta kasvab sinu maa peal. Kui sa kasvad, võid siia veel teisi puid istutada, aga nüüd on meil aeg sõita, varsti on lõuna ja ma pean grupi juures olema.

Tüdruk pöörast näoga oma maatüki poole ja seisis vaikselt seda silmitsedes.

* * *

Need, kellel on lapsed, teavad, et lapsed tarastavad end mängides tihti erinevate improviseeritud esemetega toas või maal olles ehitavad onne ja mängivad seal. Millegipärast on igal lapsel vajadus eralduda suurest maailmast oma väikesesse, luua oma keskkond. Lastekodu lastel on - ühine keskkond, see on siiski ühine keskkond, isegi sel juhul, kui ta on tõesti hästi kujundatud, see mõjub neile masendavalt.

Sonjal, samuti nagu teistel lastekodulastel pole kunagi olnud oma, isegi mitte tibatillukest nurgakest.

Ja nii ta siis seisab nõõri juures, mille tagaolev kuulub ainult temale. Nii rohulibled ja ringi ronivad ritsikad kui väike kaseke. Kleenuke tütarlaps pöördus kasvataja poole.

Tema hääles olid ühendatud palve ja otsustavus:

- Palun teid, ma palun väga-väga, lubage mul jääda. Teie sõitke ära, mina tulen ise järele.

- Kuidas sa tuled kolmekümmend kilomeetrit?

- Tulen, - vastas Sonja kindlalt. Hakkan astuma ja tulen. Vahest sõidan bussiga. Palun, lubage mul olla oma maatükil üksinda.

"Ziguli" juht, Sonja naaberkrundi omanik, kuulis jutuajamist ja tegi ettepaneku.

- Las tüdruk olla siin õhtuni. Ma viin teid ära ja õhtul toon ka tema.

Järele mõelnud, kasvataja nõustus. Ta poleks suutnud keelduda, vaadates nõõri kõrval seisva tüdruku nägu, ootamas tema otsust

- Hästi, Sonja, ole siin pealegi õhtuni, lõuna ma saadan sulle autojuhiga.

- Milleks saata. Me jagame naabrinnaga lõunat omavahel, - sõnas "Ziguli" juht tõsiselt, kasutades lugupeidavalt sõna "naabrinna".

- Kuuled sa, Klava, hõikas ta naisele, kes valmistas lõunasööki kõrvalasuva ehitatava maja verandal, - sa tee lõuna neljale, naabrinna einestab koos meiega.

- Hüva, - vastas naine, - siit jätkub kõigile. Ning lisas: -Sa, Sonja, küsi julgesti, kui miskit tarvis on.

- Tänan, - vastas täiesti õnnelik Sonja.

Kui "Ziguli" ära sõitis, ronis Sonja uuesti vaiadele tõmmatud nõõri vahele. Ta astus aeglaselt, vahel peatus, istus rohule, puudutas midagi rohus kätega, liikus edasi. Nii ta käis nõõri mööda läbi kõik oma maatüki ääred.

Tüdruk läks hektari keskele ja vaatas sealt igasse suunda. Siis lõi ta käed laiali, jooksis hüpates ja keerutades.

Pärast lõunat Klava, nähes kui väsinud on oma maatükil ringi jooksnud tüdruk, tegi talle ettepaneku välivoodil puhata. Kuid väsinud Sonja vastas:

- Kui võimalik, andke mulle mõni vana riie millele lehada. Ma magan omal maal, kasekese juures.

Nikolai pani välivoodi koos madratsi ja tekiga kase juurde Sonja maale. Tüdruk heitis pikali ja jäi kohe sügavalt magama. See oli tema esimene uni talle kuuluval maal.

Lastekodus kerkis üles lahendamatu probleem, nii tundus see alul kõigile. Sonja palus iga päev kasvatajat lubada tal sõita oma maalapile. Seletused, et ta on veel liiga väike, et iseseisvalt bussidega sõita ja kasvatajad ei saa teda vedada, kuna ei või teisi lapsi üksi jätta, ei aidanud.

Sonja läks lastekodu direktori juurde. Ta seletas direktorile, et ta peab tingimata sõitma oma maatükile. Kohe kindlasti, sest naaberkruntide inimesed juba istutavad puid ja neil hakkavad varsti aiad õitsema.

Aga tema maatükk on hüljatud. Seal ei õitse midagi. Lõppude lõpuks leidis lastekodu direktor Sonja jaoks sobiva lahenduse, öeldes:

- Praegu, Sonja, pole sind võimalik su maatükile viia, kuna muuhulgas tuleb sul veel pool kuud õppida. Poole kuu pärast algab vaheaeg, ma räägin sinu naabritega ja kui nemad nõustuvad sinu järele vaatama, siis me saadame sind vaheajal mõneks ajaks su krundile. Nädalaks, võibolla ka kauemaks. Muide, selle pool kuud võiksid sa kasutada ära oma maatüki heaks. Võta, siin on kaks brožüüri, loe läbi. Ühes räägitakse sellest, kuidas peenraid teha, teises - millised on ravimtaimed. Kui sa ennast hästi üleval pead, toon ma sulle lisaks erinevaid seemneid.

Sonja pidas ennast hästi üleval. Valmistas tunde püüdlukult ette, aga kogu oma vaba aja luges kahte direktori poolt kingitud brožüüri. Kui magama heitis, unistas, kujutas ette, kuidas tema maalapil kasvavad erinevad ilusad taimed. Öine valvuritädi mär-

kas ükskord, kui kõik lapsed magasid, kuidas Sonja joonistas läbi akna paistvas kuuvalguses, puid ja lilli. Naabrid nõustusid tüdruku järele vaatama ja kui saabus suvevaheaeg, aitas direktor isiklikult laadida "Ziguli" pakiruumi toiduaineid kaheks nädalaks, labida, rehad ja seemnepakid...

Nikolai ei tahtnud lastekodust toitaineid võtta, kuid direktor ütles talle, et Sonja on iseseisev tütarlaps, ta ei taha kunagi kellelegi koormaks olla ja parem on, kui ta näeb, et tal on oma toit olemas.

Ja veel anti talle uus magamiskott. Vaatamata sellele, et naabriperekond valmistas lastekodu lapse jaoks ette väikese toa ja voodi oma maja esimesel korrusel.

Kui Sonja istus autosse, tulid teda välja saatma mitte ainult sel päeval lastekodus töölolijad, vaid ka paljud inimesed, kes tulid spetsiaalselt, vaatama tema õnnelikku nägu.

Esimesed kolm ööd magas Sonja naabermaja toakeses, kuid terve päeva veetis ta oma armsal maatükil.

Kolmandal päeval oli Nikolai sünnipäev ja tema juurde tuli palju külalisi. Üks noorpaar saabus koos oma telgiga. Järgmisel päeval külalised lahkusid, kuid telk jäi.

- See on sulle kingituseks, - ütlesid nad Nikolaile. Ja Sonja läks Nikolai juurde palvega magada telgis. Nikolai lubas:

- Muidugi, maga, kui soovid. Kas sul on toas umbne?

- Toas on hea, vastas tüdruk, - aga kõik inimesed magavad oma maa peal, ainult minu oma jääb ööseks üksinda. Paljudel kruntidel põlevad tulukesed, kuid minu omal on pime.

- Kas sa siis tahaksid, et ma telgi sinu maale üles paneksin?

- Väga, väga tahan, onu Kolja; kasekese kõrvale. Kui teil peaks aega leiduma, kui see pole raske...

Kõik järgmised ööd magas Sonja oma hektaril, kase kõrvale üles pandud telgis.

Hommikul vara ärganud, läks ta kohe veeämbri juurde, mis oli telgi lähedal, tõstis kruusiga vett suhu, pritsis seda peenikese joana oma peopesadele ja pesi end.

Pärast võttis albumi, kuhu ta oli oma käega joonistanud krundi planeeringu ning vaatas seda. Aga edasi läks ta tegema lilleklumpe ja peenraid.

Lasetekodu direktori poolt kingitud väike sapöörilabidas oli küll terav, kuid Sonjal ei õnnestunud kuidagi seda täiesti maasse suruda. Ta jaksas vaid poolenisti. Kuid peenrad sündisid sellegipoolest.

Naaber Nikolai tegi talle ettepaneku, et ta võiks kaevata Sonja krundil, selles kohas, mida tüdruk talle näitab minitraktoriga, kuid Sonja keeldus kategooriliselt. Üldse suhtus ta armukadedalt igasse vahelesegamisse tema hektaril. Inimesed tunnetasid seda ja püüdsid mitte ilma tüdruku loata ületada piiri, mida

tähistasid vaiadele kinnitatud nöörid. Isegi naaber Nikolai läks hommikul üles ärgates ja Sonjat sööma hõigates, vaid nööri ja pöördus sealt Sonja poole.

Väikese tüdruku ebatavaline püüdlus iseseisvusele või kartus olla kellelegi koormaks ei lubanud tal midagi paluda ja isegi kui keegi külaelanikest läks pakkuma kas riideid, või kommi või mingit inventari, tänas ta viisakalt, kuid, keeldus kategooriliselt midagi võtmast

Oma kahenädalase kohaloleku jooksul Sonja kaevaskas istutas täis kolm peenart ja tegi keskele suure lilleklumbi.

Sonja kohaloleku teise nädala viimase päeva hommikul läks Nikolai nagu tavaliselt, et teda sööma kutsuda.

Tüdruk seisis oma klumbi juures, kus polnud veel midagi tärganud, silmitses seda ja vastas ümber pöörata:

- Onu Nikolai, pole tarvis mind täna sööma kutsuda, ma ei soovi täna süüa.

Nikolai jutustas, et ta tunnetas tüdruku hääles mingit ahastust või vaevu tagasihoitud nuttu. Ta ei hakanud välja selgitama, mis juhtus. Läks koju tagasi ja hakkas Sonjat binokliga jälgima.

Tüdruk käis mööda maalappi, katsus käega taimi, sättis midagi peenardel. Seejärel läks oma kasekese juurde, hoidis temast kätega kinni, aga tema Õlad vappusid.

Lõunaks tuli Sonjale järele lastekodu vanaldane väikeauto. Autojuht peatus Nikolai krundile viival sisesõiduteel ja andis signaali. Nikolai jutustas:

- Kui ma jälgisin binokliga, kuidas ta korjaskas oma lihtsaid asjakesi - labidast rehani, ja noruspäi meie poole suundus, kui ma binoklis nägin ta nägu, ei pidanud ma vastu ja haarasin mobiiltelefoni. Hea, et mul õnnestus kohe saada ühendust lastekodu direktoriga. Ma ütlesin talle, et ma olen nõus ükskõik milliseid pabereid alla kirjutama, võtmaks enesele lapse eest vastutuse: võtan puhkuse, olen pidevalt krundil ainult, et tüdruk võiks jääda oma krundile koolivaheaja lõpuni.

Direktor hakkas mulle alul seletama, et kõik nende lastekodu lapsed peavad sõitma puhkuse ja ravi suvelaagrisse mere ääres. Nad on seda võimalust ammu taodelnud ja nüüd sõidavadki, tänu sponsoritele. Ma pöörutasin direktorile midagi meeste kõnepruugist, kuid ta ei solvunud, vaid vastas samuti teravalt. Samas lisas: "Andke telefon autojuhile, aga homme ma tulen ise kohale". Ma jooksin, andsin telefoni autojuhile ja ise räägin talle:

- Sõida kiiremini minema, sõbrake. Juht sõitiski. Aga liginenud Sonja pärib:

- Onu Kolja, see buss tuli ju mulle järele? Aga miks ta ära sõitis?

Kuid mina olen direktoriga jutuajamisest kõvasti erutatud, suitsetan, käed värisevad, ütlen talle:

- No otseteed sinu järele. Ta sõitis lihtsalt, et küsida, kas sul pole toiduaineid või veel midagi tarvis, aga ma ütlesin talle, et saame hakkama.

Ta vaatas mind tähelepanelikult, tundus, et ta mõistis midagi, ta ütles vaikselt:

- Tänan, onu Kolja, - ja jooksis oma krundile.

Lastekodu direktor saabus hommikul, kuid mina juba ootasin teda. Ainult, et ta ei tulnud mitte minu juurde, vaid suundus otseteed telgi poole. Ma ei jõudnud talle öelda, et ta ei ületaks nööri ilma kutseta. Kuid tema sai ise aru, ega traumeerinud last, vaid sõnas kohe, kui tüdruk talle vastu tuli:

- Head päeva, Sonja, ma tuln vaid selleks, et küsida, me sõidame mere äärde, kuidas sinuga jääb: kas sa jääd siia või tuled meiega mere äärde?

- Siia, - hüüdis Sonja.

- Nii ma arvasingi, - vastas direktor, seepärast tõingi sulle toiduaineid...

- Pole vaja muretseda ja aega raisata. Mulle pole midagi tarvis.

- Pole vaja? Aga kuidas ma siis käituma peaksin? Riik maksab igale kasvandikule raha. Aga sina kasvatad siin ennast ise ja ise toitud. Kuidas sa mul sellises olukorras käsid riikliku raha kohta aru anda? Ei, sa parem võta vastu, ole hea. Lase käia, Aleksei, laadi maha. Luba meil sisse tulla Sonja. Ehk sa näitaksid oma valdust?

Sonja jälgis mõnda aega direktorit, püüdes olukorda lõpuni mõista. Seejärel näinud, kuidas bussijuht tarib välja mingid rasked kotid, ning lõpuks mõistnud, ta ta jäetakse oma maale koolivaheaja lõpuni, hüüatas rõõmsalt:

- Oh, mind küll... Tulge siia, siin on jalgvärv, siin pole nööri. Astuge edasi. Ma näitan teile oma majapidamist. Ja teie, onu Kolja, samuti. Ta viis meid oma telgi juurde ja kostitas kohe veega telgi juures seisvast ämbrist:

- Siin on vesi, ma toon seda allikast, see on maitsev, parem kui kraanist. Jooge, palun.

- Ega ära küll ei ütle, - sõnas direktor ja ammutanud pool kruusi jõi mõnuga, - maitsev.

Ka mina jõin ja autojuht ja me kiitsime Sonja suureks rahuloluks tema vett. See oli ilmselt esimest korda elus, mil Sonja midagi omas. Olgu pealegi see lihtsalt vesi, kuid esimest korda võis ta seda oma pakkuda täiskasvanutele. Sonja hakkas tunnetama oma kaasosalust maailmas. Seejärel me kuulasime poolteist, võibolla ka kaks tundi Sonja innustunud jutustust sellest, mida ta oli juba maha pannud ja mida ta veel kavatses istutada. Ja ta näitas joonistusi oma tulevase põliskodu kohta. Ainult majakest ei olnud tema plaanides ja joonistustes.

- Meil on aeg minna, - sõnas direktor Sonjale, - sa jaga siin juba ise asjad laiali. Ma tõin sulle veel patareidega laterna. Sellega saab kaugele valgustada, aga kui lülitada lamp päevavalguse peale, siis saab ka

lugeda. Aga lugeda on sul nüüd palju. Ma tõin sulle krundi kujundamise kohta ajakirju ja raamatuid kõige kasvatamisest ning maarohudest.

- Oh mind küll, jälle unustasin, - lõi Sonja käsi kokku. - Ma kohe.

Ta lükkas telgi eesriide kõrvale ja me nägime erinevate taimede kimpe, mis rippusid telki tõmmatud nõõril. Ta võttis mõned kimbud ja ulatas direktorile:

- See on vereurmarohi, niisugune taim. See on Katjale, temal tuleb seda keeta ja juua. Ta on tihti haige. Ma lugesin sellest brožüürist, mis te mulle andsite... Kuivatasin.

-Aitäh...

Üldiselt, see direktor on kena inimene ja armastab lapsi. Hiljem ma rääkisin temaga, ta päris minu käest Sonja käitumise kohta, soovitas üht-teist asjalikku.

Sonja elaski niimoodi terve suve oma maa peal telgis. Tema lilleklump puhkes õide. Peenardel tärkasid sibul, redis, ja muu. õhtuti, mil päevad hakkasid lühenema, võis tihti näha, kuidas kase all telgis hubiseb laterna valgus. Igal õhtul luges Sonja loodusravi raamatut ja joonistas tulevikupilte oma maast.

Kui suve lõpul tuli talle järele lastekodu vanaldane bussiloks, aitasin ma Sonja varusid laadida. Ja oli mida laadida. Ainuüksi kuivatatud taimi oli kakskümmend kimpu. Tõstsite ühiselt koormasse koti kartulit ja kolm kõrvitsat. Ma küsisin Sonja käest:

- Kuidas järgmisel aastal saab? Sinu telgi hoian alles?

- Ma tulen kindlasti järgmisel vaheajal. Kohe esimesel päeval tulen oma maale. Te olete hea naaber, onu Kolja. Aitäh teile, üleaedsed!

Ja ta ulatas mulle täiskasvanulikult käe, see käsi oli tugevaks läinud. Ja ka Sonja ise suve jooksul mitte ainult ei päevitunud, vaid ka karastus, muutus enesekindlamaks.

Järgmisel aastal saabus ta viljapuude istikutega ja veel mingi tundmatu istikuga ja asus kohe asja kallale.

Meie küla inimesed otsustasid koosolekul ehitada Sonjale väikese majakese.

Aga Zina, selle ettevõtja naine, kes ehitas kõige suurema maja, hakkas peale käima, et mitte väga väike-se.

- Häbi on inimestele silma vaadata. Külas on kõik majad nagu lossid, aga üks ainuke laps elab telgis. Inimesed tulevad külla, mõtlevad eitea mida.

Tundes tüdruku iseloomu, tal oli valuline suhe iga-sugusesse pakkumisse, paluti minul läbi viia maja-ehitamise läbirääkimised.

Ma ütlesin: Sonja, inimesed otsustasid küla koosolekul ehitada sulle väikese maja, sina näita ainult koht kätte, kuhu ta panna. Aga tema küsib minu käest kuidagi pingsalt:

- Onu Kolja, aga mis maksab väikese maja ehitamine? Midagi kahtlustamata, vastasin ma talle:

- Kakssada tuhat, noh üldiselt kaks tuhat igalt perelt.

- Kaks tuhat? Kuid see on ju väga suur raha. Tähen-dab, inimesed ostavad oma lastele midagi vähem. Kulutavad minu peale. Onu Kolja, ma väga palun teid: ütelge inimestele, et mul ei ole praegu maja vaja. Ma pole isegi tema jaoks veel kohta välja mõelnud. Palun teid, onu Kolja, seletage, palun, inimestele...

- Sonja oli erutatud ja ma mõistsin miks. Saanud oma hektari, tundis ta end esimest korda elus sõltu-matuna. See asendas talle vanemaid, maa vajas teda ja tema vajas maad. Mingi sisemise vaistuga tüdruk tunnetas või kujutas endale ette, et tema maa ei taha, et keegi võõras seda puudutaks.

Ja annaks Jumal, et mitte keegi pärast maja ehitamist ei hõõruks midagi nina alla, ei teeks Sonjale isegi mitte vaikivat etteheidet. Talle on isiklik sõltumatus isiklikust majast kallim.

Ma olin veendunud, et tüdrukule pole vaja vägisi mingeid kingitusi teha. Kuid varsti juhtus midagi ootamatut. Järve äärest tulid lapsed jooksuga mööda Sonja krundi äärt, kõige ees uhkel jalgrattal ettevõtja poeg Edik. Ta nõokas kogu aeg Sonjat, kutsus teda nubluks, kuigi oli ise temast kõigest kolm aastat va-nem.

- Hei, nublu, - hõikas Edik Sonjale, - tegeled muud-kui maastiku kujundamisega, kas sind ei tüüta ära? Tule parem meiega, lähme vaatamängu vaatama.

- Missugust vaatamängu? - küsis Sonja.

- Minu isa hakkab nüüd ehitussoojakut põlema pa-nema. Küll sa näed. Meie juurde tuli juba igaks ju-huks tuletõrjemasin.

- Miks teda on vaja ära põletada?

- Sellepärast, et ta rikub vaadet.

- Kuid pärast seda kui ta põleb, ei kasva maal kaua aega midagi.

- Miks ei kasva?

- Sellepärast, et kõik kasulikud ussikesed ja putukad põlevad ära. Ma tegin telgi juures lõket ja vaata: selles kohas ei kasva midagi.

- Vaat milline sa oled, nublu, tähelepanelik. Päästa siis meie ussikesed. Võta endale see vana soojak, muidu isa ei tea, kuhu seda sokutada.

- Kuidas ma teda võtan, ta on ju raske?

- Kuidas, kuidas? Kraanaga muidugi. Meile tuleb ülehommekraana. Tuulikut püsti panema. Noh, kas võtad, või muidu pistame põlema.

- Hästi, Edik, ma olen nõus teie soojaku võtma.

-Siis lähme.

Ediku vanemate häärberi juurde oli kogunenud täis-kasvanuid ja hulka lapsi. Tuletõrje oli valmis. Nüüd astub Edik oma isa juurde, kes on just bensiini ka-nistriga soojaku juurde minemas, ning räägib laste-pere rahulolematuseks ja rõõmsate täiskasvanute hämmastuseks:

- Isa, pole vaja seda soojakut põlema panna.
 - Mis tähendab pole vaja? Mispärast?
 - Sellepärast, et ma kinkisin ta ära. -Kellele?
 - Nublule.
 - Missugusele nublule?
 - Noh, Sonjale, sealt äärmise krundi pealt.
 - Ja siis? Kas ta nõustus? Nõustus sinult vastu võtma?
 - Isa, kui sa mind ei usu, küsi parem ise.
 Edik võttis lastesummas seisval Sonjal käest kinni ja viis ta isa juurde:
 - Ütle, et sa oled nõus selle putka vastu võtma. Räägi.
 - Ma olen nõus, - vastas Sonja vaikselt.
 Oh, ettevõtja ei suutnud kuidagi varjata temas pakitsevat uhkust poja üle. Vaat kus lugu, mitte kunagi ei võta mitte kellegi käest midagi vastu, ja ainult tema Ediku käest otsustas kingituse vastu võtta, see isemeelne Sonja.
 Kui lastesumm laiali läks, kutsus ettevõtja kokku tema majaehitusel töötava brigaadi, ja sõnas brigadirile:
 - Niimoodi mehed. Võtke ükskõik millised materjalid, töötage päevad ja ööd, maksan kahekordse tariifi, aga et kahe päeva pärast oleks selle putka sees eurokorter. Las väljastpoolt ollagi selline kulunud. Aga seestpoolt...
 Kahe päeva pärast oli Sonja krundile kasekese kõrvale, tellistest vundamendile tõstetud päevi näinud ehitussoojak. Kulunud, kuid ehitusmeeste poolt juba värvimiseks ette valmistatud, soome värvid ja pintslid asusid sees.
 Sonja värvis ta pärast ise üle - oma elu esimese majake, mis seisab armsal maal. See majake muutus järgmisel aastal muinasjutuliseks tare-tarekeseks. Mattunud luuderohu ja metsviinapuu vaatide alla ning lilleklumpidega ümbritsetud.

* * *

Möödus kümme aastat. Sonja lõpetas kooli ja elas juba aasta oma põliskodus. Rohelusse ja õitsvatesse aedadesse uppunud külas kõrgusid majad. Kuid kõige parem, kõige ilusam häärber oli Sonjal. Kui tema klassikaaslased lahkusid lastekodust astudes tundmatusse, püüdes asuda õppima kasvõi mingisegi õppeasutusse, et oleks vaid ühiselamu; püüdsid leida ükskõik nullist tööd, et vaid jätkuks toiduks, - oli Sonja juba iseseisev inimene. Külaelanikud andsid mänedžerile oma puu- ja juurviljade ülejäägi. Põliskodudes kasvanu osteti kokku küllalt kõrge hinnaga. Eksporditi Euroliidu maadesse, spetsiaalsetesse poodidesse, mis müüsid oikoloogiliselt puhast toodangut. Ka Sonja andis oma ülejäägi mänedžerile. Kuigi suure osa tema toiduainetest ostsid otse linnast tema juurde sõitvad inimesed, kes olid kuulda saanud ebatavalisest tüdrukust ja tema imelisest põliskodust.

Sonja korjas ravimtaimi ja aitas paljudel inimestel haigustest vabaneda.

Ükskord tuli Edik külla oma vanematele, kes elasid nüüd pidevalt oma põliskodus. Ta oli õppinud juba kolm aastat prestiižikas Ameerika ülikoolis. Tal seisis ees keeruline meditsiiniline operatsioon. Ilmselt võõramaisest veest ja toidust olid tal maksa ja neeruhäired. Edik oligi otsustanud nädalakese enne operatsiooni koos vanematega veeta. Zinaida, Ediku ema tegi talle ettepaneku:

- Pojake, ehk lähme meie kohaliku tervendaja juurde. Järsku aitab.

- Kuule ema, millisel sajandil me elame? Seal, läänes on meditsiin ammugi kõrgeimal tasemel. See mis tarvis lõigatakse välja ja asendatakse. Ära muretse. Ma ei lähe igasuguste posijamooride juurde. See on ju üleelmine sajand.

- Kuid ma ei saadagi ju sind posijate juurde. Mäletad sa väikest tüdrukut lastekodust meie küla serval, kes kõigi imestuseks talle kingitud hektari ise kujundas.

- Ah see nublü või? Mäletan muidugi.

- Nüüd ta pole enam nublü, pojake, vaid on väga lugupeetud inimene. Tema kätega kasvatatu eest on mänedžerid nõus kahekordset hinda maksma. Tema korjatud rohtude järele sõidetakse kaugetest paikadest. Kuigi ta ise mingisugust reklaami ei tee.

- Kustkohast on nublul teadmised?

- Ta on ju esimesest klassist alates kõik suved oma maalapil veetnud ja igal talvel lugenud erinevaid aiandus- ja loodusravi käsiraamatuid. Lapse mõistus on terav, võtab kõike hästi vastu. Muidugi ta on palju ammutanud raamatutest. Ainult, inimesed räägivad, et rohkem on ta ise mõistnud. Arvatakse, et taimed saavad temast aru. Ta räägib nendega.

- Vahi kus nublü! Kui palju ta ravimise eest raha võtab?

- Mõnikord võtab, kuid tuleb ette ka tasuta ravimist. Mina näed, kohtasin teda möödunud sügisel tiigi ääres. Ta vaatas mulle silma ja ütles: "Tädi Zina, teil ei ole silmavalged head, võtke rohtu, keetke ja jooge, läheb üle." Ja läkski. Aga silmavalged polnud mul tõepoolest head, sest maks valutab. Nüüd ei valuta enam. Lähme pojake, astume sisse, ehk aitab ka sinu maksa.

- Mul pole ema, ju mitte ainult maks. Juba diagnooski pandud - mul hakatakse maksa eemaldama. Ja siin ei aita mingid keedused. Muide, lähme pealegi, huvitav on nublü põliskodu vaadata. Räägitakse, et see meenutavat paradiisi.

* * *

- Jaa! Ta on ennast uhkelt sisse seadnud, - ei hoidnud Edik vaimustust tagasi, kui nad koos emaga Sonja juurde jõudsid. Seni kui kõik inimesed külas suunasid oma jõu häärberite ja kivist tarade ehitusele, lõi Sonja tõepoolest paradiisi. Sa vaata, ema, milise roheline tara ta on kasvatanud!

- Kui sa veel ta aeda näeksid, võiksid veel rohkem imetleda. Vaid väga väheseid lubab ta oma aeda, - märkis Zinaida.

Ta avas jalgvärava ja hõikas kõvasti:

- Sonja, kui sa oled kodus, tule välja. Sonja, oled sa kodus?

Majakese - endise ehitussoojaku - uks avanes ja trepile tuli tütarlaps. Sujuva žestiga heitis ta seljale raske ruuge juuksepatsi. Nägi Zinaidat koos pojaga, ja tema põskedele kerkis puna. Ta nööpis kinni vetruvat rinda katva pluusi ülemise nööbi. Kerge pehme ja graatsilise kõnnakuga noor kaunitar laskus trepilt ja suundus jalgvärava poole, kus seisis Zinaida ja Edik.

-Tere, tädi Zina. Tere tulemast teile, Eduard. Kui tahate, tulge minu majja või aeda.

- Täname kutse eest, rõõmuga tuleme - vastas Zinaida. Kuid Edik ei öelnud midagi ega isegi tervitanud.

- Tead sa Sonja, - jätkas Zinaida jutujamist, - minu pojalt on probleem, tal seisab ees operatsioon. Kuigi opereeritakse Ameerikas, olen ma ikkagi mures, ema ju.

Sonja peatus, pöördus ümber ja küsis Edikult:

- Mis teil valutab Eduard?

- Süda, - vastas Edik summutatult.

- Kuidas süda? - hüüatas Zinaida. - Sa ju rääkisid et maks, neer. Tähendab arst vaid rahustas?

- Ei rahustanud. Kuid nüüd, ema, süda lööb, katsu, kuidas lööb, - ja võtnud ema käe, surus selle oma rinna vastu, - kuuled, kohe kargab välja ja lõhkeb kui sa ei veena seda kaunitari mulle otsekohe naiseks tulema.

Vaat kus naljatilk, - naeris Zinaida, - ta oli peaaegu surmani kohkunud.

- Aga ma ei tee nalja, ema, - vastas Edik tõsiselt.

- Aga kui sa nalja ei tee, jätkas Zinaida lõbusalt, siis tea, et Sonjale on juba pool küla oma poegadele kosjasobitajaid saatnud. Kõik tulemuseta: ta ei taha mehele minna. Mine ja küsi, miks ei taha, ja ära lükka ema ette.

Edik läks Sonja juurde ja päris vaikselt:

- Sonja, miks te pole kellelegi mehele läinud?

- Sellepärast, - vastas Sonja tasa, - sellepärast, et ma ootasin sind, Edik.

Vaat kus naljatilgad, kas te irvitate ema üle?

- Önnista meid ema, otsekohe, ma ei tee nalja - vastas Edik kindlalt ja võttis Sonja käe kõrvale.

- Ja ka mina ei tee nalja, tädi Zina, - sõnas Sonja tõsiselt.

- Ei tee nalja... Tähendab ka sina, Sonja... Ei naljata... Aga kui sa nalja ei tee, mis sa siis tädi kutsud, selle asemel et emaks hüüda?

- Hästi. Hakkan emaks kutsuma - vastas Sonja liigutatud häälel, teinud sammu Zinaida poole, peatus ta kahevahel olles.

Zinaida ei suutnud kohe mõista, mis toimus - lollitamine, nali? Ta viis oma tõsise pilgu Sonja näolt poja näole ja tagasi... Mingil hetkel ta sai ta aru noorte inimeste kavatsusest, ja aru saades viskus Sonja kaela, kallistas teda ja hakkas nutma:

- Sonja, Sonjake, tütreke, ma sain aru, teil on tõsi taga. Ka Sonja õlad värisesisid surudes end vastu Zinaidat, ta kordas vaid:

-Jah, ema, täitsa tõsi. Jaa. Väga tõsi.

Seejärel noored, võtnud kätest kinni, läksid mööda asula tänavat aeglaselt ja mitte kedagi märkamata, Ediku kodu suunas. Aga ees läks Zinaida. Ta naeris ja nuttis samaaegselt ja vadistas vahetpidamata igale vastutulijale:

- Meie läksime.. .Aga nemad: hops - ja armusid teineteisesse. .. Aga mina: hops - ja õnnistasin... Aga alul mõtlesin -et nali. Aga nemad: hops - ja armunud. Aga mina räägin neile... Aga nemad mulle - pulmad, ema, täna. Armsad inimesed, kuidas siis niimoodi saab? Vaja ju valmistuda, vaja ju ametlikult. Nii on ju võimatu.

Kui talle vastu tulnud mees, ettevõtja, Ediku isa, oli umbes samasuguse seosetu jutustuse osaliseks saanud, vaatas ta noori ja sõnas:

- Noh, sina nagu alati, Zinaida, vatrada. Ja mis see tähendab, kas täna on siis pulmi pidada võimatu? Sa vaata vaid neid noori. Mitte täna ei pea pulmi tege-ma, vaid otsekohe.

Edik läks isa juurde ja embas teda:

- Tänan sind, isa.

- Ah, mis seal... Tänan. Mis seal kallistada. Kibe on vaja karjuda!

- Kibe! Kibe! - karjusid kokku kogunenud inimesed. Edik ja Sonja suudlesid külaelanike silme all esimest korda. Pulma kogunesid kõik sel hetkel kodusolevad külaelanikud. Improviseeritud laud värskes õhus kaeti samuti kõik koos. Polnud niisugust transvaali, nagu seda tuleb ette vene pidudel, kuid laul kostis hilise ööni.

Vaatamata vanemate keelitusele, asusid noored elama mitte häärberisse, mis sarnanes lossile, vaid Sonja väikesesse majakesse.

- Saad sa aru isa, - rääkis Edik, - meie ehitasime siin lossi erinevate juurdeehitustega lausa poolele hektarile. Aga niisugust ilu, nagu Sonja juures, ja õhku siin pole. Pool on tarvis minema viia.

Pärast seda jõi ettevõtja nädala. Siis hakkas kõigi imestuseks juurdeehitusi lammutama. Ise rääkis:

- Sai siin lolli peaga ehitatud, lapselapsed ei taha sellistesse katakombidesse kolida.